

Tõlkimine
mitmekeelses
keskkonnas

Euroopa Komisjon

Ülesanne

Ülesanne

Organisatsioon

Kuidas kirjaliku tõlke peadirektoraat töötab

Töövõimalused

Välisõlge

Veebitõlge

Praktikandikohad

Koolitus

Tõlkimise ja töökorralduse abivahendid

Maailmale avatud

KÄESOLEV BROŠÜÜR annab ülevaate ühest maailma suuremast tõlketeenistusest – Euroopa Komisjoni kirjaliku tõlke peadirektoraadist. Kirjaliku tõlke peadirektoraadi ehk lühendatult DGT ülesanne on täita komisjoni tõlkevajadusi ja anda keelenõu kirjaliku teabevahetuse valdkonnas, toetada ja tugevdada keelelist mitmekesisust Euroopa Liidus ning tuua ühenduse poliitika kodanikele lähemale, suurendades selle õiguspärasust, läbipaistvust ja tõhusust.

DGT töötab kõikides Euroopa Liidu ametlikes keeltes ning sedamööda, kuidas uued riigid ühinevad ELiga, suureneb ka keelte arv. Miks on meil vaja niisugust keerulist süsteemi, selle asemel et teiste rahvusvaheliste organisatsioonide kombel kasutada ainult paari-kolme keelt?

Vastus peitub Euroopa Liidu olemuses ja komisjoni rollis ELi õiguslikuks aluseks olevate asutamislepingute täitmise järelevalvajana.

Komisjon teenib Euroopa Liitu ja selle kodanikke – kogukonda, mis erineb suuresti tavapäraste valitsustevaheliste organisatsioonide „klientuurist”. Liidu õigusaktid tuleb avaldada kõikide liikmesriikide ametlikes keeltes, sest need aktid hakkavad kuuluma liikmesriikide õigusesse ja on seega kõikidele nende kodanikele otseselt siduvad. Seepärast peab kodanikel – ning ka liikmesriikide kohtutel – olema võimalik neid õigusakte omas keeles lugeda ja mõista. Aga enne, kui asi niikaugemale jõuab, tuleb õigusaktide eelnõusid võimalikult ulatuslikult arutada nii Euroopa, liikmesriigi kui ka kohalikul tasandil, ja seda viisil, mis on arusaadav ka muule rahvale kui tõlgid ja diplomaadid. Igaühel on Euroopa Liidus õigus ise valida, millises ametlikus keeles ta soovib selles arutelus osaleda. See on läbipaistvuse ja demokraatia küsimus.

Just seetõttu otsustati juba siis, kui projekt, millest hiljem arenes Euroopa Ühendus ja millest nüüdseks on saanud Euroopa Liit, alles alguse sai, et ametlikeks keelteks on

Miks tuleb meil töötada KÕIKIDES ametlikes keeltes, selle asemel et kasutada ainult paari-kolme keelt nagu teised rahvusvahelised organisatsioonid?

liikmesriikide ametlikud keeled (toona neli). See põhimõte on pandud kirja 1958. aasta määrusesse nr 1 ning seda määrust muudetakse iga kord, kui mõni uus riik ELiga ühineb, et lisada ametlike keelte hulka selle riigi keel või keeled.

Aga õigusaktid on ainult üks osa kogu loost. Euroopa Liidu institutsioonid peavad olema nii üldsusele kui ka valitsusasutustele ning kõiksugustele ametlikele ja mitteametlikele huvirühmadele võimalikult ligipääsetavad ja avatud. Komisjon peab oma kohuseks edendada demokraatlikku kultuuri, milles austatakse ja kaitstakse üksikisiku, kohalikku, piirkondlikku ja riiklikku omapära.

Ka see kajastub Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklis 21, mis näeb ette, et liikmesriikide elanikel on õigus suhelda ELi institutsioonidega oma keeles.

Kõikide ametlike keelte võrdsus ei tähenda, et kõik tekstid tõlgitaks kõikidesse ametlikes keeltesse. Näiteks üksikisikule adresseeritud kiri või komisjonisene märgukiri saadetakse ühesainsas keeles, seega vahel ei olegi seda vaja tõlkida. Komiteed võivad otsustada piirata oma töökeelte arvu, kuni seal töötatakse välja ettepanek, mis läheb laiemale arutelule ja tuleb seetõttu teha kättesaadavaks kõikides ametlikes keeltes. Kulutasuvuse huvides toimub komisjonisene töö inglise, prantsuse ja saksa keeles ning täielikku mitmekeelsust kasutatakse alles siis, kui suheldakse teiste ELi institutsioonide, liikmesriikide ja üldsusega.

Mida rohkem Euroopa Liit kasvab, seda raskem on tegelikult tagada kõikide sellesse kuuluvate rahvaste keeltele võrdset seisundit, aga mis tahes lähenemisviis, mis ei austa liidu rahvaste keeli, läheks vastuollu aluspõhimõtetega, millel kogu Euroopa Liit rajaneb.

Euroopa Liidu institutsioonid peavad olema nii üldsusele kui ka valitsusasutustele ning kõiksugustele ametlikele ja mitteametlikele huvirühmadele võimalikult ligipääsetavad ja avatud. Komisjon peab oma kohuseks edendada demokraatlikku kultuuri, milles austatakse ja kaitstakse üksikisiku, kohalikku, piirkondlikku ja riiklikku omapära.

Organisatsioon

Ülesanne

Organisatsioon

Kuidas kirjaliku tõlke peadirektooraat töötab

Töövõimalused

Välis tõlge

Veebitõlge

Praktikandikohad

Koolitus

Tõlkimise ja töökorralduse abivahendid

Maailmale avatud

DGT organogramm on avaldatud DGT veebilehel http://ec.europa.eu/dgs/translation/about_us/organigram/organigram_en.htm

GEOGRAAFILISELT JAGUNEB KIRJALIKU

TÕLKE PEADIREKTORAADI töötajaskond Brüsselis ja Luxembourgis vahel enam-vähem võrdselt.

Organisatsioonilistel kaalutlustel on DGT jagatud keelte kaupa: igapähele Euroopa Liidu 23 ametlikust keelest (bulgaaria, eesti, hispaania, hollandi, iiri, inglise, itaalia, kreeka, leedu, läti, malta, poola, portugali, prantsuse, rootsi, rumeenia, saksa, slovaki, sloveeni, soome, taani, tšehhi ja ungari keel) on oma osakond (iiri keele puhul üksus). Need osakonnad moodustavad kolm kirjaliku tõlke direktoraati. Lisaks on DGT-l veel kolm direktoraati: valdkondadevaheliste keeleteenuste direktoraat (mis tegeleb spetsiifilisemate valdkondadega, nagu veebitõlge, toimetamine, dokumenteerimine ja suhted liikmesriikides), ressursside direktoraat (tegeleb personaliküsimustega, IT, finantside ja füüsiliste infrastruktuuridega) ning tõlkestrateegia direktoraat (tegeleb töökorralduse ja -poliitika küsimustega). Iga direktoraadi eesotsas on direktor ja kogu struktuuri juhib peadirektor.

Haldusküsimused

Põllumajandus ja maaelu areng

Konkurents

Maksundus ja tolliliit

Haridus ja kultuur

Tööhõive ja sotsiaalküsimused

Energeetika ja transport

Ettevõtlikkus ja tööstus

Keskonn

Välissuhted

Kalandus ja merendus

Tervishoid ja tarbijakaitse

Infoühiskond ja meedia

Siseturg ja teenused

Majandus- ja rahandusküsimused

Õigusküsimused

Regionaalpoliitika

Teadustegevus

Statistika

Kaubandus

Keeleosakondades on tõlkijad spetsialiseerunud Euroopa Komisjoni konkreetsete tegevusvaldkondade dokumentide tõlkimisele. Need valdkonnad on: haldusküsimused, põllumajandus ja maaelu areng, konkurents, maksundus ja tolliliit, haridus ja kultuur, tööhõive ja sotsiaalküsimused, energeetika ja transport, ettevõtlus ja tööstus, keskkond, välissuhted, kalandus ja merendus, tervishoid ja tarbijakaitse, infoühiskond ja meedia, siseturg ja teenused, majandus- ja rahandusküsimused, õigusküsimused, regionaalpoliitika, teadustegevus, statistika, kaubandus.

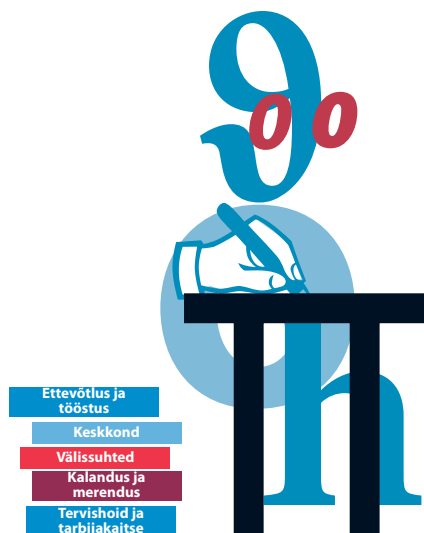
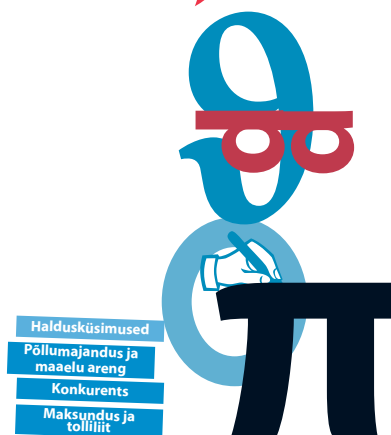
Keeleosakonnad jagunevad üksusteks, mis on spetsialiseerunud teatavale hulga nendest valdkondadest. Töötajate arv igas osakonnas sõltub nõudlusest vastavakeelse tõlke järele. Inglise, prantsuse ja saksa keelel – nn menetluskeeltele, s.o keeltele, milles toimub komisjonisisene töö –, on rohkem töötajaid kui keeltele, mis ei ole menetluskeeled, kuna nendes keeltes tõlgitakse rohkem lehekülgi ja mitmekesisemaid dokumente. Tõlkeüksuste personal koosneb akadeemilise ja professionaalse kvalifikatsiooniga tõlkijatest ja toimetajatest ning assistentidest. Lisaks tõlketevetusele kui niisugusele tegeleb iga keeleosakond ka terminoloogia ja dokumentatsiooniga ning vastutab selle eest, et DGT toodete keelekasutus oleks kõikides ametlikes keeltes järjepidevalt kõrgel tasemel.

Tsentraalne nõudluse haldamise üksus on sidepidajaks DGT klientidega, s.t teiste komisjoni peadirektoraatide ja talitustega, ning määrab nendega konsulteerides kindlaks tõlkimisele saadetavate dokumentide tähtsusjärjekorra.

Muud töötajad, nii tõlkijad kui ka mittetõlkijad, täidavad tugiüksustes mitmesuguseid organisatsioonilisi, tehnilisi ja teadustööülesandeid. Siia alla kuuluvad haldus- ja juhtimisülesanded, tõlkimise abivahendite väljaarendamine, koolitus, infotehnoloogia, tõlgete tellimine allhanke korras, sekretäritöö jmt.

Teabevahetuse ja informatsiooni üksus koordineerib DGT tegevust infolevi valdkonnas ning tema ülesanne on tegelda kõikide sõnumite ja teabenõuetega, mis saavad DGT e-postkasti aadressil dgt-webmaster@ec.europa.eu.

Keeleosakondades on tõlkijad spetsialiseerunud Euroopa Komisjoni konkreetsete tegevusvaldkondade dokumentide tõlkimisele.

Kuidas kirjaliku tõlke peadirektoraat töötab

Ülesanne

Organisatsioon

Kuidas kirjaliku tõlke peadirektoraat töötab

Töövõimalused

Välistõlge

Veebitõlge

Praktikandikohad

Koolitus

Tõlkimise ja töökorralduse abivahendid

Maailmale avatud

Dokumentide liigid

Mitte kogu tõlketöö ei ole suunatud õigusaktide tootmisele. Dokumente on väga erinevaid: kõned ja kõnepunktid, infotunnimaterjalid ja pressiteated, rahvusvahelised lepingud, poliitilised avaldused, vastused Euroopa Parlamendi suulistele ja kirjalikele küsimustele, tehnilised uuringud, finantsaruanded, protokollid, komisjonisisesed haldusasjad ja personalile mõeldud teave, stsenaariumid ja selgitustekstid filmide ning muu propagandamaterjali jaoks, kirjavahetus ministrite, firmade, huvirühmade ja üksikisikutega, veebilehed ning arvamuskuundajatele ja üldsusele mõeldud trükised igas suuruses ja mitmesuguse kujuga ning väga erinevatel teemadel.

Tõlkijad peavad suutma tabada igat tüüpi tõlke jaoks vajaliku registri. Lisaks sihtkeele täiuslikule valdamisele vajavad nad head kohanemisvõimet ja peent otsustusvõimet ning oskust mõista väga erinevaid ja sageli keerukaid teemasid.

Kvaliteet

Tõlgitud teksti kvaliteedi tagamiseks on olemas mehhanismid toimetamise, kontrolli ja järelevalve näol ning tõlkijad saavad pidevalt koolitust ja teavet. Samuti tuleks märkida, et kõik välistõlged läbivad süstemaatilisel hindamise ja tõlgete tegijatele antakse tagasisidet.

Praktiline näide: uue direktiivi eelnõu koostamine, heakskiitmine ja direktiivi rakendamine

Kokkuvõte DGT poolt selle protsessi käigus tõlgitavatest dokumentidest:

dokumentid, mis tuleb tõlkida kõikidesse ametlikesse keeltesse, on **mustas kirjas**.

Muudel juhtudel tõlgitakse enamasti ainult kahte või kolme menetluskeelde, tavaliselt inglise, prantsuse ja/või saksa keelde, pluss asjaga seotud liikmesriigi keelde (olenevalt asjaoludest).

ETTEVALMISTAV ETAPP

Komisjoni tellitavad uuringud
Komisjonisisesed aruteludokumentid

Roheline või valge raamat

Avalikud kõned, milles selgitatakse kavandatavat poliitikat

Direktiivi eelnõu järjestikused versioonid komisjonile heakskiitmiseks

Nõuandekomitee arutelude lühiprotokollid

Terminoloogia järjepidevuse tagab tõlkemälude ja ELi olulisimat terminoloogiat sisaldavate andmebaaside kasutamine.

Üks oluline hea tõlke eeltingimus on hästi koostatud originaaltekst. Selged ja lakoonilised, normitehniliselt kõrgel tasemel koostatud dokumendid on väga olulised iga avaliku asutuse jaoks, iseäranis aga mitmekeelses organisatsioonis, kus enamik autoreid ei tööta oma emakeeles. Viimastel aastatel on inglise keel saanud peamiseks dokumentide koostamise keeleks, tõrjudes prantsuse keele teisele kohale. Umbes kolmveerand komisjonis koostatud dokumentidest on nüüd ingliskeelsed. Tagamaks, et need tekstid vastaksid nõutud standarditele, on DGTs keeleteoimetusüksus, kelle ülesandeks on originaaltekste keeleliselt parandada ja toimetada ning autoritele ja tekste koostavatele talitustele nõu anda.

DGT on korraldanud ka mitu kampaaniat, et propageerida komisjonis selget ja lakoonilist dokumentide keelekasutust.

Arvud

Tõlkijad

Tõlkijaid, kes töötavad dokumentide tõlkimisel ja muude keeleliste ülesannete täitmisel täiskohaga, on 1750; lisaks neile täidab umbes 600 inimest juhtimise, sekretäritöö, teabevahetuse, infotehnoloogia ja koolitusega seotud ülesandeid.

Komisjoni tõlkijate profiil on avaldatud DGT veebilehel http://ec.europa.eu/dgs/translation/workingwithus/recruitment/translator_profile_en.htm

SEADUSANDLIK ETAPP

Lõppversioon esitamiseks nõukogule ja parlamendile

Pressiteade, milles teatatakse ettepaneku esitamisest nõukogule

Märkmed ettepanekut kaitsvale komisjoni liikmele

Teiste institutsioonide (nõukogu ja parlament) tehtud parandusettepanekute sisseviimine

RAKENDAMINE

Liikmesriikide aruanded selle kohta, kuidas nad direktiivi rakendavad

Vastused Euroopa Parlamendi liikmete küsimustele rakendamise kohta Euroopa Liidu tasandil

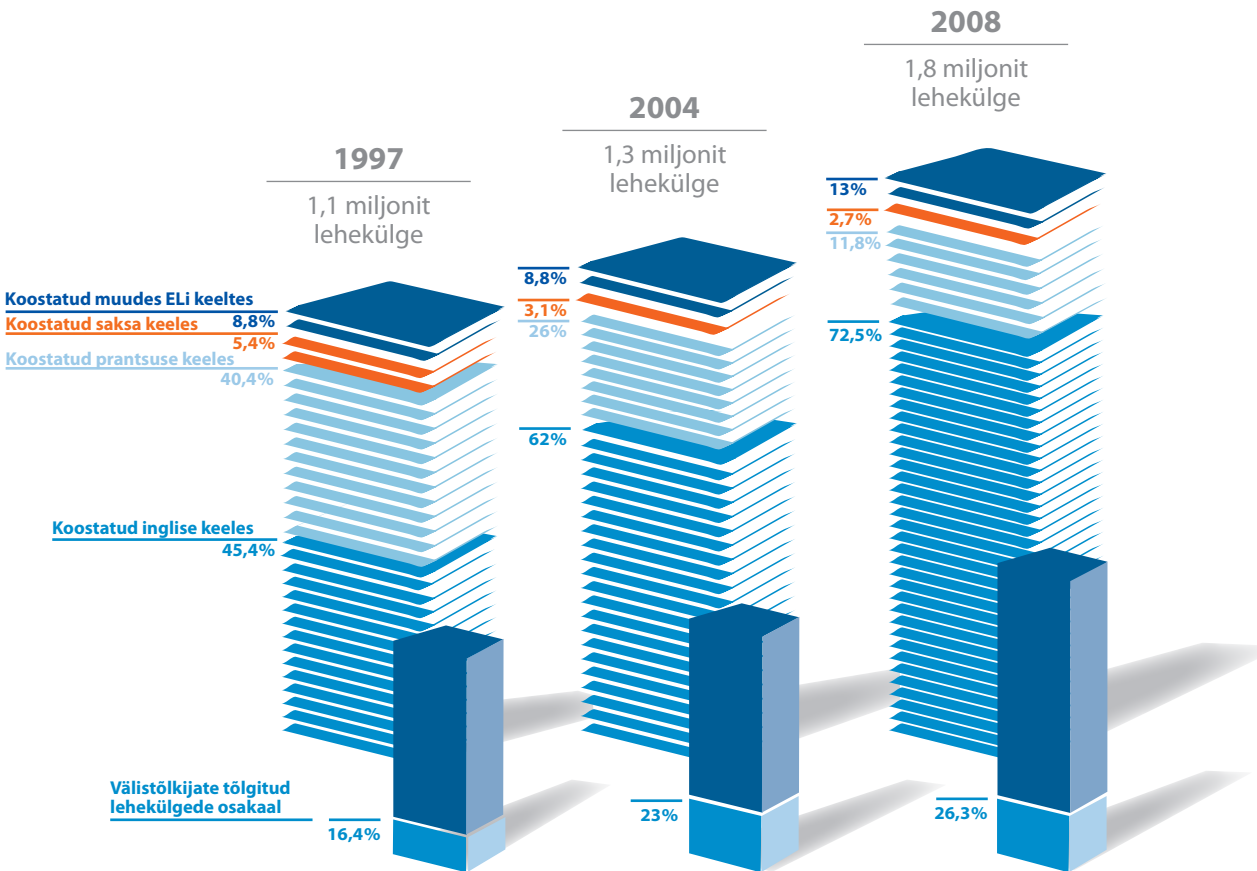
Komisjoni perioodilised aruanded nõukogule ja parlamendile direktiivi rakendamise kohta liikmesriikides

Leheküljed

Aastal 2008 tõlkis DGT 1 805 689 lehekülge. Nagu näitavad lähtekeele kaupa esitatud andmed, oli 72,5% originaaltekste (sh tekstid, mis pärinesid väljastpoolt komisjoni) koostatud inglise keeles, 11,8% prantsuse keeles, 2,7% saksa keeles ja 13% muudes keeltes. Inglise keel on saanud enim kasutatavaks dokumentide koostamise keeleks, tõrjudes prantsuse keele teisele kohale.

Toodangu hulgas on ametlikud keeled ühtlasemalt esindatud, sest sama hulk õigusakte tuleb tõlkida igasse keelde. Kuid järgmisel leheküljel sihtkeele kaupa esitatud andmetest nähtub, et inglise, prantsuse ja saksa keele puhul on arvud ikkagi keskmisest tunduvalt suuremad, sest hulk tekste tõlgitakse ainult komisjoni sisekasutuseks ühte või mitmesse menetluskeelde.

Tabel 1. Arengusuundumused

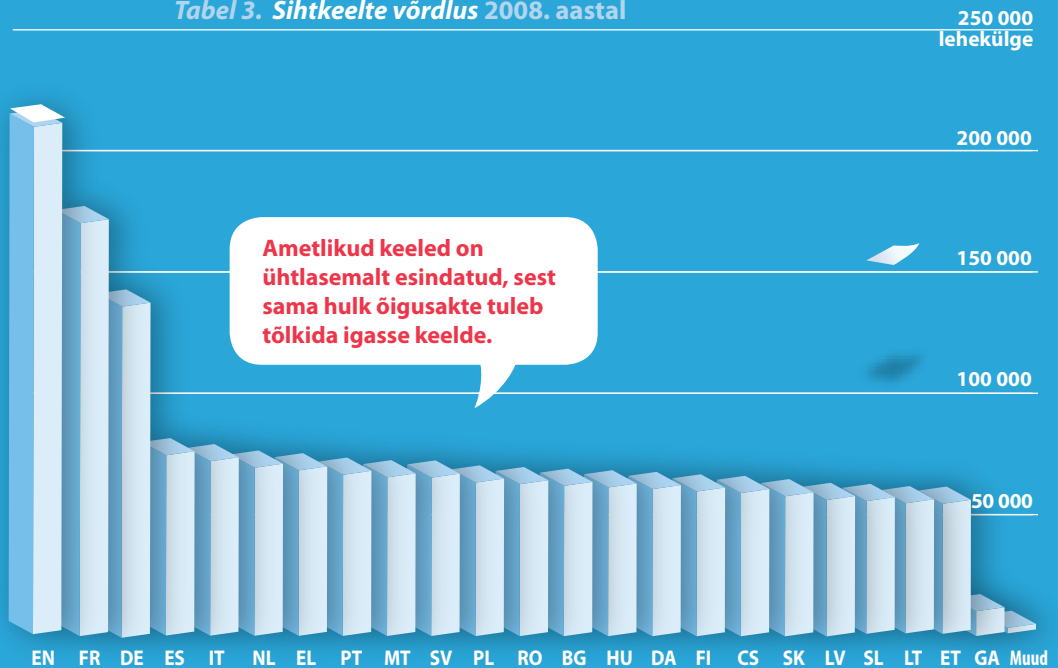

Tabel 2. Lähtekeelte võrdlus 2008. aastal

Tabel 3. Sihtkeelte võrdlus 2008. aastal

Töövõimalused

Ülesanne

Organisatsioon

Kuidas kirjaliku tõlke peadirektoraat töötab

Töövõimalused

Välisõlge

Veebitõlge

Praktikandikohad

Koolitus

Tõlkimise ja töökorralduse abivahendid

Maailmale avatud

Tööttevõtjate väljavalimine

Nagu muid komisjoni koosseisulisi töötajaid, värvatakse ka tõlkijaid avatud konkursiga. Tõlkijate konkursse korraldatakse komisjonis alati eesmärgiga värvata mingi konkreetse põhikeelega töötajaid. Konkursiteated avaldatakse Euroopa Liidu Teatajas ning samaaegselt ka vastava liikmesriigi või liikmesriikide ajakirjanduses ja Internetis. ELi institutsioonid on delegerinud värbamise asutusele nimega Euroopa Personalivaliku Amet (EPSO).

Kogu konkursimenetlus kestab keskmiselt kaheksa kuni kümme kuud.

Konkurss koosneb kirjalikest testidest (valikvastustega küsimused ja kaks tõlketesti nõutavasse sihtkeelde), millele järgneb suuline test. Edukad kandidaadid kantakse reservnimekirja, mis jääb kehtima mitmeks aastaks. Nimekirjade kehtivusaega võidakse pikendada, aga reservnimekirja pääsemine ei taga veel tööle värbamist. Kui erinevates tõlke- või tugiüksustes tekib vabu töökohti, täidetakse need reservnimekirjas olevate kandidaatidega, kelle isiklik profiil (kvalifikatsioon, keeled ja eriteadmised) vastab töökoha nõuetele ja DGT vajadustele.

Komisjoni koosseisuliste töötajate hulka värvatud tõlkijad nimetatakse tavaliselt administraatori teenistuskategooria alumisele astmele.

Üldised nõuded

Et pääseda tõlkijate avatud konkursile, peab kandidaatidel olema Euroopa Liidu liikmesriigi kodakondsus ning ülikoolitaseme haridus (keelte alal või mõnes erialavaldkonnas: majanduses, õiguses, loodusteadustes vms). Kui uued riigid on ELiga ühinemas, võivad nende kodanikud juba enne riigi ühinemist taotleda osalemisõigust konkurssidel, millega värvatakse nende keelde tõlkijaid, aga konkursi läbinuid ei võeta koosseisuliste töökohtadele enne, kui vastav liikmesriik on saanud ELi liikmesriigiks. Enne ühinemist võidakse neile pakkuda ajutist või tähtajalist lepingulist töökohta.

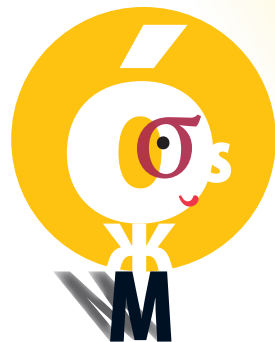
Kuna värbamine avatud konkursi kaudu toimub vastava karjäärivahemiku alumisele astmele, ei nõuta erialast töökogemust. Töökogemus mõnes Euroopa Liidu tegevusvaldkonnas (majandus, õigus, haldus vms) võib siiski osutada kasulikuks, et saada kohta konkreetse

Lisainfot valikumenetluste kohta ning komisjoni ja teiste ELi institutsioonide poolt väljakuulutatud konkursside ajakohastatud ajakava võib leida EPSO veebilehelt <http://europa.eu/epsu>

tõlkeüksusse. Juhtivatel kohtadel nõutakse alati varasemat erialase töö kogemust.

Kandidaadid peavad täiuslikult valdama sihtkeelt (tavaliselt oma emakeelt) ning oskama väga hästi vähemalt kahte muud ametlikku keelt. Täiendavate keelte oskus on eeliseks. Välja arvatud erilistel kindlaksmääratud asjaoludel, tõlgivad tõlkijad eranditult sellesse keelde, mida nad peavad oma põhikeeleks – tavaliselt oma emakeelde. Teatavate keelte puhul peetakse siiski eeliseks ka oskust tõlkida oma põhikeelest teise keelde.

Välistõlge

ET TULLA TOIME NÕUDLUSEGA, mis kõigub vastavalt poliitilistele hetkevajadustele ja mis on teataval määral ettenägematu, on komisjoni kirjaliku tõlke peadirektoraat alati kasutanud oma asutuse väliseid tõlketeenuste pakkujaid. Selle võimaluse kasutamine on viimase kümne aasta jooksul suurenenud: välistõlkesse saadetud lehekülgede arv ulatus 2008. aastal 475 000-ni, mis moodustab kogutoodangust umbes 26%. DGT-l on välistõlkelepingute haldamiseks ja kõigi niisuguste tõlketellimuste menetlemiseks spetsiaalne rakendus (TRèFLE). Läbipaistvuse, võrdse kohtlemise ja tõhususe tagamiseks toimuvad kõik tehingud alltöövõtjatega eXtra-nimelise veebiportaali kaudu.

Tööttevõtjate väljavalimine

Kooskõlas allhanketööde suhtes kehtivate eeskirjadega algatab DGT perioodiliselt pakkumis- ja konkursikutseid, mis avaldatakse Euroopa Liidu Teatajas ning kuulutatakse välja ka Euroopa veebilehel.

Ülesanne

Organisatsioon

Kuidas kirjaliku tõlke peadirektoraat töötab

Töövõimalused

Välistõlge

Veebitõlge

Praktikandikohad

Koolitus

Tõlkimise ja töökorralduse abivahendid

Maailmale avatud

Rohkem teavet pakkumis- ja konkursikutsete kohta leiab veebilehelt http://ec.europa.eu/dgs/translation/workingwithus/freelance/index_en.htm

Pakkumisi võivad esitada nii tõlkefirmad kui ka üksiktõlkijad. Tegelik alltöövõtjate väljavalimine on kolmeetapiline protseduur. Esiteks kontrollib hindamiskogu, kas pakkumised vastavad ametlikele tingimustele, sealhulgas näiteks kas kandidaadid on täitnud oma kohustused maksude, sh sotsiaalmaksude tasumisel. Seejärel kontrollitakse pakkumisi mitme range kvaliteedikriteeriumi suhtes, mis on sätestatud pakkumiskutse tingimustes. Viimaks järjestatakse väljavalitud pakkujad kvaliteedi/hinna suhte järgi ja neile pakutakse raamlepingut Euroopa Komisjoniga, mis siiski ei garanteeri neile kindlat töömahtu ega -sagedust.

Abivahendid välistõlkijatele

Kuna komisjon töötab kõikides Euroopa Liidu ametlikes keeltes, peavad tõlked sageli täitma originaaldokumendi rolli. Seetõttu nõutakse väga kõrget kvaliteeti. Et aidata välistõlkijatel seda tööd võimalikult tõhusalt teha, annab DGT neile

- kasulikke taustadokumente;
- kontaktisiku nime, kes võib tõlkeprobleemide korral aidata;
- juurdepääsu tõlkeprogrammidele, andmebaasidele ja DGT terminoloogiale;
- tagasisidet nende tööle pandud hinde kohta.

Hindamine

Välistöövõtjate tehtud tõlgete kvaliteeti kontrollib ja hindab tõlketöö tellinud tõlkeüksus. Tagamaks, et hinnangud oleksid võimalikult objektiivsed, hinnatakse töid, mis tõlkeüksuse arvates ei vasta nõutavatele standarditele, teist korda ning komisjonisisene kvaliteedihindamiskomitee vaatab need läbi, võttes igal üksikjuhul arvesse ka rahalisi ja lepingulisi tahke. Alltöövõtjatele, kelle tööd on sellise hindamismenetluse järel peetud mitterahuldavaks, teatatakse järelmeetmetest, mis ulatuvad hoiatuskirjast kuni raamlepingu osalise või täieliku lõpetamiseni. Alltöövõtjate järjestust kohandatakse pidevalt, võttes arvesse kõigile nende tehtud töödele pandud hindeid.

Veebitõlge

Ülesanne

Organisatsioon

Kuidas kirjaliku tõlke peadirektoraat töötab

Töövõimalused

Välisõlge

Veebitõlge

Praktikandikohad

Koolitus

Tõlkimise ja töökorralduse abivahendid

Maailmale avatud

KOMISJONI VAJADUS SUHELDA tulemuslikult rahvaga Interneti kaudu on viinud spetsiaalse veebiüksuse loomiseni, kuhu kuulub väike rühm tõlkijaid iga ametliku keele kohta, kelle ülesanne on veebitekste tõlkida ja toimetada. Keeleüksused töötavad sujuvalt ja paindlikult üheskoos ning originaalide toimetamine on tihedalt seotud tõlkimise ja toimetamisega, et nõnda tagada kõrget kvaliteeti.

Üksus võib anda abi komisjoni veebilehtede kõrgeima taseme sisu osas, kasutades erinevaid veebisisu jaoks vajalikke registreid, sõnastusi, vorminguid ja töötlusvahendeid. Selle teedrajava rühma igapäevatöö hulka kuulub uute töövahendite katsetamine ja koostöö järgmise põlvkonna veebitekstide väljatöötamisel komisjonis. Paljudel juhtudel teeb üksus ka juba enne veebilehe sisu koostamist tihedat koostööd tellivate talitustega.

Praktikandikohad

Ülesanne

Organisatsioon

Kuidas kirjaliku tõlke peadirektoraat töötab

Töövõimalused

Välisõlge

Veebitõlge

Praktikandikohad

Koolitus

Tõlkimise ja töökorralduse abivahendid

Maailmale avatud

DGT PAKUB VIIIEKULISE PRAKTIKA VÕIMALUST nii Brüsselis kui ka Luxembourgis mis tahes kodakondsusega (EL või mitte) kõrgkooli lõpetanutele, kes soovivad saada komisjonis kutselise tõlkija töökogemust.

Praktikakohtadele valitud kandidaadid määratakse tavaliselt tõlkerühmadesse. Nad teevad sama tööd, mis nende koosseisulised kolleegidki: tõlgivad vähemalt kahest muust ELi keelest oma põhikeelde. Nende tööd toimetavad kogunud vanemad kolleegid. Mõned praktikandid määratakse terminoloogiatööle või muid tõlkimisega seotud ülesandeid täitma.

Täpsema teabe saamiseks vt
[http://ec.europa.eu/stages/
information/application_en.htm](http://ec.europa.eu/stages/information/application_en.htm)

Tõlkepraktikandid saavad elamiskulude katteks igakuist toetust.

Praktikaalg Euroopa Komisjonis algab 1. märtsist ja 1. oktoobrist. Taotluste esitamise tähtajad on märtsis algava praktika jaoks 1. septembril ja oktoobris algava praktika jaoks 1. märtsil.

Koolitus

Ülesanne

Organisatsioon

Kuidas kirjaliku tõlke peadirektooraat töötab

Töövõimalused

Välistõlge

Veebitõlge

Praktikandikohad

Koolitus

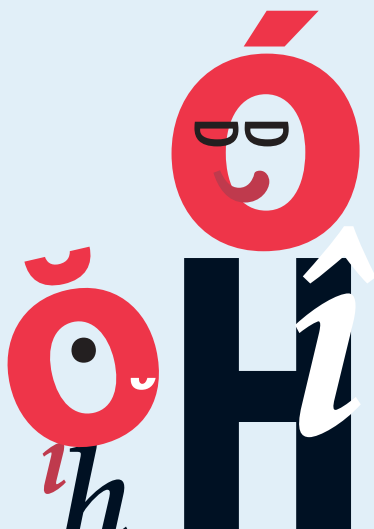
Tõlkimise ja töökorralduse abivahendid

Maailmale avatud

TÕLKIJAD PEAVAD OLEMA KURSIS oma tööks vajalike ajakohaste oskuste ja informatsiooniga. Asutusesisene koolitus on DGTs peamiselt ressursside direktoraadi alla kuuluva koolitusüksuse ülesanne. Koolitusüksus korraldab ja koordineerib DGTs enamikku sisekoolitust ning vahendab ka paljusid erinevaid kursusi, mida pakutakse kogu komisjoni personalile, sealhulgas keelekursusi.

Et DGT töös esinevaid erialavaldkondi on palju, on olemas ka koolituskorrespondentide võrgustik, kus on esindatud kõik keeleosakonnad. See võrgustik hoiab sidet koolitusüksuse ja üksikute tõlkeüksuste esindajate vahel ning vastutab vajaduste kindlakstegemise, uute algatuste käivitamise ning eriloengute ja -koolituste korraldamise eest tõlkijate töös esinevatel teemadel.

Muud üksused ja töörühmad, nagu näiteks infotehnoloogia üksus või Translator's Workbenchi ja Euramise töörühm, korraldavad samuti erialakoolitust, ehkki mitte nii ulatuslikult. Teatavatel tingimustel võivad tõlkijad osaleda ka mitmesugustes institutsioonivälistes koolitusprogrammides, mis on seotud kas keeleõppe või nende töös esineva konkreetse erialavaldkonnaga.

Tõlkimise ja töökorralduse abivahendid

Ülesanne
Organisatsioon
Kuidas kirjaliku tõlke
peadirektoraat töötab
Töövõimalused
Välisõlge
Veebitõlge
Praktikandikohad
Koolitus
**Tõlkimise ja töökorralduse
abivahendid**
Maailmale avatud

MEIE TÕLKIJATE KÄSUTUSES ON SUUR HULK elektroonilisi tõlkimise abivahendeid, millest mõned on juurdepääsetavad ka muudele komisjoni ametnikele ning teiste ELi institutsioonide ja organite tõlkijatele. Lisaks sellele on välja töötatud rida töökorraldusprogramme, mille abil hallatakse aastas üle ühe miljoni lehekülje tootva süsteemi logistikat ning tagatakse selle tootmisprotsessi järelevalve ja dokumenteerimine. Alljärgnevalt kirjeldatakse neid abivahendeid kokkuvõtlikult.

Tõlkimise abivahendid

Translator's Workbench ja tõlkemälud

Nimetatud tasuline rakendusprogramm (lühendnimega TWB) koosneb kohalikest „tõlkemälust”, mis salvestab dokumente ja teostab neis tekstiotsinguid kõikides ametlikes keeltes; seda on kohandatud vastavalt komisjoni erinõuetele. Alates aastast 1997 on kõikidel kirjaliku tõlke peadirektoraadi tõlkijatel olnud võimalik kasutada seda oma töös, et leida täpselt või peaaegu samasuguseid lõike teistest, varem tõlgitud dokumentidest ning kasutada neid soovi korral omaenda tõlkes.

Kõik komisjoni tõlkijad, kes kasutavad TWBd, peavad seda väga kasulikuks töövahendiks, sest suur osa komisjonis koostatud ettevalmistavatest tekstidest põhineb varasematel tekstidel või olemasolevatel õigusaktidel. Nendest tekstidest pärinevate varem tõlgitud sõnade ja tervete lõikude taaskasutamine hoiab kokku hulga aega ning tagab terminoloogia järjepidevuse, mis on õigusaktide puhul väga tähtis.

Euramis

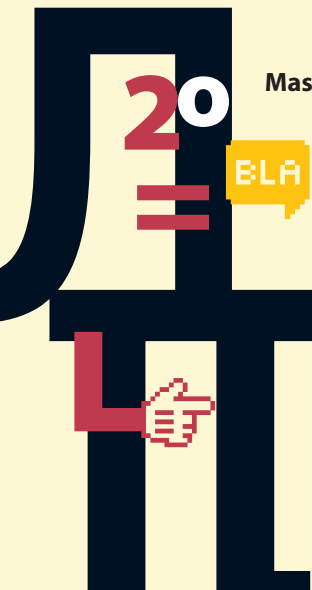
Euramis („European advanced multilingual information system” – Euroopa täiustatud mitmekeelne informatsioonisüsteem) on komisjonis väljatöötatud süsteem. See koosneb reast veebirakendustest ja nendega seotud elektronpostisüsteemist, mis annavad juurdepääsu mitmesugustele keeletöötlaste valdkonna teenustele. Euramis toimib ühisplatvormil, mis ühendab kõiki DGT tõlkimise abivahendite süsteeme.

Üks selle kõige olulisemaid teenuseid on keskne tõlkemälu. Kui tõlketellimus võetakse vastu, saadetakse originaaldokument automaatselt Euramisesse ning keskmälust leitakse kõik varasemad sarnased tõlked. Tekstilõikude puhul, mida keskmälus ei esine, võib seda teenust kombineerida teistega, nagu näiteks masintõlkega. Otsingutulemuste täpsustamiseks on olemas hulk suvandeid ja parameetreid. Tulemuse võib kanda otse tõlkija Translator's Workbenchi (TWB) kohaliku tõlkemälusse. Kui tõlge on lõpetatud, laadib tõlkija oma kohaliku töömälu Euramisse kesksesse tõlkemälusse.

Täielikumat teavet leiab meie brošüürist „Translation tools and workflow”, mis on kättesaadav Internetis aadressil http://ec.europa.eu/dgs/translation/index_en.htm

Masintõlge

Lisainfot võib leida veebilehelt
http://ec.europa.eu/dgs/translation/bookshelf/tools_and_worklow_en.htm

Komisjon on masintõlget kasutanud alates aastast 1976. Masintõlketeenus pakub 18 toimivat keelepaari ning võib toota 2000 lehekülge toortõlget tunnis. See on kättesaadav kõikidele komisjoni ametnikele nii veebi kui ka sise-e-posti kaudu. Teenust kasutavad ka teiste ELi institutsioonide ning liikmesriikide avaliku halduse töötajad. Tellija saab tavaliselt tõlke kätte mõne minuti jooksul.

Viimase paari aasta jooksul on masintõlget kasutatud väga ulatuslikult: näiteks aastal 2008 saadeti süsteemile 1 963 991 lehekülge teksti. Suurim kasutaja oli komisjon 1 789 770 leheküljega, millest umbes 85% (1 513 825 lehekülge) tellis DGT ise. DGT mugandab tulemusi, söötes süsteemi omaenda konkreetsetele tõlkevajadustele vastavat terminoloogiat. Mugandamine on eriti edenunud inglise-hispaania ja prantsuse-hispaania keelesuunal, mis on inglise-prantsuse suuna ees tõlkijate hulgas kõige populaarsemateks keelepaarideks. Tõlkijate eesmärk masintõlke kasutamisel on saada toortõlge, mida nad seejärel toimetavad, et see vastaks kvaliteediti inimtõlkele.

Kui aga vaadata üksiktellijaid, siis enamik masintõlke kasutajaid komisjonis on teiste talituste administraatorid, kes enamasti kasutavad prantsuse, inglise ja saksa

keele kombinatsioone. Administraatorid kasutavad masintõlget peamiselt kui mitmekeelset sirvivahtendit, aga samas võib see olla ka ajutiseks abivahendiks, kui tõlget on vaja väga kiiresti. Viimasel juhul tuleb masintoodetud toortõlget kindlasti toimetada.

Administraatoritele, kel ei ole aega või piisavat keeleoskust, et ise masintõlget toimetada, pakub DGT masintõlke kiirtoimetamise teenust. Tegemist on masintoortõlke toimetamise kogemust omavate vabakutseliste tõlkijate võrguga. Aga et sellisel juhul on rõhk asetatud kiirusele ja täpsusele, mitte stiilile ja terminoloogiale, võib seda teenust kasutada ainult sisedokumentide puhul. Kui tekstid on mõeldud levitamiseks väljaspool komisjoni, peavad administraatorid alati tellima täieliku inimtõlke.

DGT raamatukogu

DGT-l on oma raamatukogu, mille haruraamatukogud paiknevad DGT kahes asukohas – Luxembourgis ja Brüsselis. Raamatukogus on nii erialaseid kui ka üldsõnaraamatuid, teatmeteoseid, entsüklopeediaid, ajakirju ja ajalehti kõikides ELi keeltes ning veel mõnes keeles. ELi dokumentidest on seal Euroopa Liidu Teatajad, Euroopa Kohtu Lahendid, mitmesugused komisjoni väljaantud aruanded ja ELi uudiskirjad. Raamatukogus on ka suur hulk elektroonilisi sõnaraamatuid ja muid allikaid, millele pääseb ligi DGT intraneti kaudu. Raamatukogu otstarve on aidata tõlkijatel leida vajalikud dokumendid ja rahuldada nende vajadusi selles valdkonnas.

DGT on rajanud ka mitmekeelse virtuaalraamatukogu nimega „MultiDoc”, mis sisaldab dokumente – mitte ainult Euroopa Liidu teemalisi – kõikides ELi ametlikes keeltes. Need dokumendid on seal tuhandete linkidena veebilehtedele ja andmebaasidele, mida haldavad ülikoolid, valitsusasutused, poolametlikud organisatsioonid ja rahvusvahelised organisatsioonid kogu maailmas.

Terminoloogia

Terminoloogiatöö kuulub DGT keeleosakondade ülesannete hulka ning sealsed terminoloogid pakuvad terminoloogia-tuge kõikides Euroopa Liidu ametlikes keeltes. Siia hulka kuulub:

- vastamine tõlkijate ja muude komisjoni ning teiste ELi institutsioonide ametnike terminoloogiaküsimustele;
- terminoloogia ettevalmistamine tehniliselt keerukatele dokumentidele enne nende tõlkimist;
- koostöö teiste ELi institutsioonide terminoloogia teenistuste, liikmesriikide asutuste ja terminoloogiaorganisatsioonidega;
- terminite sisestamine IATEsse, maailma suurimasse mitmekeelsesesse terminoloogia andmebaasi, mis sisaldab kõikide ELi institutsioonide terminoloogiat.

Osakondadevahelisel tasandil koordineerib seda tööd keskne organ – terminoloogia koordineerimise rühm, mis kuulub IATE arendamise ja hooldamise eest vastutavasse institutsioonidevahelisse struktuuri ning on keskselt kontaktpunktiks institutsioonideväliste terminoloogia teenistustele ja -organisatsioonidele.

IATE

IATE („inter-active terminology for Europe“ – Euroopa interaktiivne terminoloogia), Eurodicautomi järeltulija, on institutsioonidevaheline terminoloogia andmebaas, mis on olnud Euroopa Komisjonis täies ulatuses kasutusel alates 2005. aasta algusest. See ühendab endas terminoloogiaandmeid kõikidest Euroopa institutsioonidest ja organitest ning sisaldab rohkem kui kaheksa miljonit terminit ja 560 000 lühendit. Siin on esindatud kõik ELi ametlikud keeled ja ka ladina keel. Andmebaasi arendamine ja haldamine on vastava institutsioonidevahelise töörühma ülesanne, aga selle keeletespitsiifilist sisu koostavad ja ajakohastavad keeleosakonnad. IATE sisaldab Euroopa Liidu institutsioonide kõikide tegevusvaldkondade terminoloogiat.

Lisainfot keeleliste abivahendite kohta saab veebilehelt http://ec.europa.eu/translation/index_en.htm

Muud infoallikad

Kõigil DGT töötajatel on töökohal arvuti, kus on olemas tavalised kontoritöö programmid ja Interneti-ühendus. Tõlkijatel on komisjoni sisevõrgu ja Interneti kaudu ka juurdepääs mitmele sise- ja välisandmebaasile. Kõige enam kasutatakse neist töövahenditest DGT Vistat (DGT

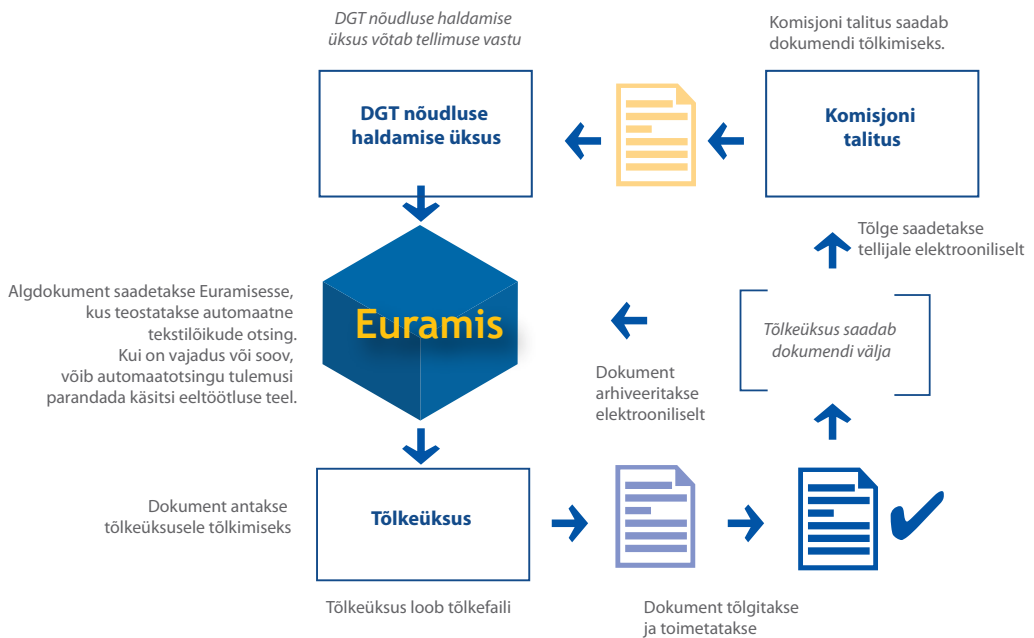
et- ehk ja-märk

elektrooniliste dokumentide arhiiv, mis sisaldab umbkaudu kaks miljonit dokumenti kõikides ametlikes keeltes) ja Eur-Lexi – ELi õigusaktide andmebaasi, mis sisaldab ELi aluslepinguid, kõiki muid ELi õigusakte (nt direktiive ja määrusi), Euroopa Kohtu lahendeid ja õigusaktide eelnõusid.

Mõned neist vahenditest on ka avalikult kättesaadavad ELi Interneti-portaali Europa kaudu ning erilist huvi pakuvad need vabakutselistele tõlkijatele.

Arvuti teel hallatav töökorraldus

Et töökorraldust tulemuslikumalt hallata, on DGT-l hulk vahendeid, mis aitavad jälgida dokumendi kulgu alates hetkest, kui see lahkub tõlke tellinud talitusest, kuni hetkeni, mil soovitud keeltes lõpptulemus antakse üle.

Kasutatakse ka muid vahendeid, et jälgida tootmisprotsessi kulgu ajas ning koostada mitmesugust nädala, kuu ja aasta tootmisstatistikat.

Maailmale avatud

Ülesanne
Organisatsioon
Kuidas kirjaliku tõlke
peadirektoraat töötab
Töövõimalused
Välisõlge
Veebitõlge
Praktikandikohad
Koolitus
Tõlkimise ja töökorralduse
abivahendid

Maailmale avatud

EL-I KEELEPOLIITIKA VASTU TUNTAKSE LAIALDASELT HUVI ning DGT võtab vastu hulgaliselt külastajaid, kes soovivad näha, kuidas 23 keele võrdväärne tegelikult toimib. Külalisi on mitte ainult ELi liikmesriikidest, vaid ka mujalt maailmast.

DGT-l on olemas külalistõlkijate programm, mille kaudu DGT töötajaid, kes oskavad või õpivad mõnd ELi ametlikku keelt, võib tööülesannetes saata niisuguse riigi ülikooli, kus seda keelt räägitakse. Sellise külastuse ajal, mis kestab mõne nädala, täiendab töötaja oma teadmisi kohalikust keelest ning tutvustab õppejõududele ja üliõpilastele DGT ja selle lingvistide tööd, julgustades lõpetajaid kandideerima ELi institutsioonide tõlketeenistustesse tööle. Samal ajal täiustab ta oma kohaliku keele oskust.

DGT on ka kontaktis tõlkijatega ning peaaegu kõigi keelega seotud ametite kutseühingutega.

DGT filiaalid

Et hõlbustada avalikkusega suhtlemist, on DGT asutanud liikmesriikides keelelise mitmekesisusega tegelevad filiaalid. Nende filiaalide töötajad vastutavad komisjonilt Brüsselist saabuva informatsiooni kohandamise eest vastavalt kohalikule kontekstile ja sihtpublikule. Samuti on nad kaasatud sidemete loomisse kodanikuühiskonnaga, aidates nõnda rakendada ellu ELi kodanikele lähenemise poliitikat.

Aeg-ajalt korraldab DGT üritusi, näiteks näitusi või kongresse, ning on osalenud ka suurematel keelekõnemustega tegelevatel seminaridel ja õpikodades. DGT ergutab tõlkijaid koolitavaid asutusi liikmesriikides võtma oma kursuste koostamisel arvesse ka DGT nõudmisi (nagu need on esitatud tõlkija profiilis ja Euroopa tõlkemagistri õppekava projektis).

Külastuste korraldamise kohta vt
[http://ec.europa.eu/dgs/
translation/external_relations/
visits/visits_en.htm](http://ec.europa.eu/dgs/translation/external_relations/visits/visits_en.htm)

Lisateavet DGT kohalike keelelise mitmekesisuse filiaalide kohta liikmesriikides leiab veebilehelt http://ec.europa.eu/dgs/translation/external_relations/field_offices/index_en.htm

Uued liikmesriigid, uued keeled

DGT on pidanud oma ajaloo jooksul üle elama mitu laienemist: Iirimaa, Taani ja Ühendkuningriik (1973), Kreeka (1981), Hispaania ja Portugal (1986), Austria, Rootsi ja Soome (1995), Eesti, Küpros, Leedu, Läti, Malta, Poola, Slovakkia, Sloveenia, Tšehhi ja Ungari (2004) ning Bulgaaria ja Rumeenia aastal 2007. Enamik neid uusi liikmesriike tõi endaga kaasa ka uued ametlikud keeled.

Ühinemiseks valmistudes moodustab iga ühinev riik, mis toob kaasa uue ametliku keele, ühe oma ministeeriumi alluvuses üksuse, mis peab tõlkima selle riigi keelde kõik kehtivad ELi õigusaktid. Ühinemiseelset perioodil annab DGT oma panuse, et uus keel saaks sujuvalt integreeruda: a) annab riigi tõlkeüksusele tehnilist abi, koolitust, professionaalset nõu ja tuge; b) moodustab riigis tõlkefiliaali ja hoiab sellega sidet; c) uurib ja arendab riigi vabakutseliste tõlkijate turgu; ergutab ja nõustab sealseid ülikoole tõlkijate koolituskursuste sisu küsimustes, aidates nõnda tagada, et sealsed kõrgkoolilõpetajad vastaksid DGT praegustele ja tulevastele vajadustele. Igal aastal võtab DGT vastu ka hulga praktikante hiljuti ühinenud riikidest.

1. lisa

Euroopa Liidu keeleharta õiguslik alus

Euroopa Liidu keeletalituste õiguslik alus tuleneb kahest õigusaktist: 1958. aasta määrusest nr 1 ja Euroopa Ühenduse asutamislepingust (konsolideeritud versioon).

Nõukogu 1958. aasta määrus nr 1, millega määratakse kindlaks Euroopa Majandusühenduses kasutatavad keeled

EUROOPA MAJANDUSÜHENDUSE NÕUKOGU,

võttes arvesse asutamislepingu artiklit 217, milles sätestatakse, et eeskirjad ühenduse institutsioonide keelte kohta määrab ühehäälselt kindlaks nõukogu, ilma et see piiraks Euroopa Kohtu kodukorras sisalduvate sätete kohaldamist

ning arvestades, et kõik neli keelt, milles asutamisleping on koostatud, on ühes või mitmes ühenduse liikmesriigis tunnustatud ametlikuks keeleks,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Ühenduse ametlikud keeled ning selle institutsioonide töökeeled on hollandi, itaalia, prantsuse ja saksa keel.

Artikkel 2

Liikmesriigi või liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluva isiku poolt ühenduse institutsioonidele saadetavad dokumendid võib koostada saatja valikul ükskõik millises ametlikus keeles. Vastus antakse samas keeles.

Artikkel 3

Ühenduse institutsiooni poolt liikmesriigile või liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvale isikule

saadetavad dokumendid koostatakse asjaomase liikmesriigi keeles.

Artikkel 4

Määrused ja muud üldkohaldatavad dokumendid koostatakse neljas ametlikus keeles.

Artikkel 5

Euroopa Ühenduste Teataja avaldatakse neljas ametlikus keeles.

Artikkel 6

Ühenduse institutsioonid võivad oma töökorras sätestada, milliseid keeli konkreetsel juhtudel kasutatakse.

Artikkel 7

Euroopa Kohtu menetlustes kasutatavad keeled määratakse kindlaks Euroopa Kohtu töökorraga.

Artikkel 8

Kui liikmesriigil on rohkem kui üks ametlik keel, reguleeritakse kasutatavat keelt selle riigi taotluse korral tema enda õiguse üldsätetega.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Iga laienemisega on seda määrust muudetud, et sellele lisada uued ametlikud keeled: inglise ja taani keel 1973, kreeka keel 1981, hispaania ja portugali keel 1986, rootsi ja soome keel 1995, eesti, leedu, läti, malta, poola, slovaki, sloveeni, tšehhi ja ungari keel 2004, iiri keel 2005 ning bulgaaria ja rumeenia keel 2007.

Euroopa Ühenduse asutamisleping

Artikkel 21

Iga liidu kodanik võib kirjutada ükskõik millisele käesolevas artiklis või artiklis 7 osutatud institutsioonile või organile ühes artiklis 314 nimetatud keeltest ja saada vastuse samas keeles.

Teisisõnu, kodanikel on õigus pöörduda ELi ametlike organite poole ükskõik millises ELi ametlikus keeles ja saada vastus samas keeles.

2. lisa

Tõlkijate ühendused ja tõlkeühingud

- Rahvusvahelised** Globalization and Localization Association (GALA)
<http://www.gala-global.org/>
- International Association of Conference Translators
<http://www.aitc.ch/>
- International Association for Translation and Intercultural Studies
<http://www.iatis.org/>
- International Federation of Translators/Fédération Internationale des Traducteurs (FIT)
<http://www.fit-ift.org>
- International Permanent Conference of University Institutes of Translators and Interpreters (CIUTI)
http://www.uni-leipzig.de/~isuew/ciuti/en/frame_en.html
- Localization Industry Standards Association (LISA)
<http://www.lisa.org/>
- UNESCO Clearing House for Literary Translation
<http://www.unesco.org/culture/lit>
-
- Euroopas** European Association of Machine Translation (EAMT)
<http://www.eamt.org>
- European Council of Associations of Literary Translators (CEATL)
<http://www.ceatl.org>
- European Society for Translation Studies (EST)
<http://www.est-translationstudies.org>
- European Union of Associations of Translation Companies
<http://www.euatc.org/>

Käsikiri on valminud 2009. aasta jaanuaris

Euroopa Komisjon
Kirjaliku tõlke peadirektoraat
Teabevahetuse ja informatsiooni üksus
1049 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

Lisateavet Euroopa Liidu kohta saate Internetist Europa serverist (<http://europa.eu>).

Luxembourg: Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus, 2009

ISBN 978-92-79-09625-9

doi: 10.2782/14442

© Euroopa ühendused, 2009

Paljudamine on lubatud allikale viitamisel.

Printed in Belgium

TRÜKITUD KLOORIVABALE VALGELE PABERILE

Генерална дирекция „Писмени преводи“
 Dirección General de Traducción
 Generální ředitelství pro překlady
 Generaldirektoratet for Oversættelse
 Generaldirektion Übersetzung

Kirjaliku tõlke peadirektooraat: <http://ec.europa.eu/dgs/translation>

Γενική Διεύθυνση Μετάφρασης
 Directorate-General for Translation
 Direction générale de la Traduction
 An Ard-Stiúrthóireacht Aistriúcháin
 Direzione generale della Traduzione
 Tulkošanas ģenerāldirektorāts
 Vertimo raštu generalinis direktoratas
 Fordítási Főigazgatóság
 Direttorat Ġenerali għat-Traduzzjoni
 Directoraat-generaal Vertaling
 Dykcja Generalna ds. Tłumaczeń Pisemnych
 Direcção-Geral da Tradução
 Direcția Generală Traduceri
 Generálne riaditeľstvo pre preklad
 Generalni direktorat za prevajanje
 Käännöstoimen pääosasto
 Generaldirektoratet för översättning

Väljaannete talitus
 Publications.europa.eu

